

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΜΕΤΡΩΝ COVID-19 ΣΤΑ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Συνοπτική παρουσίαση της έρευνας

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας στις 11 Μαρτίου 2020 κήρυξε πανδημία την εξάπλωση του κορωνοϊού SARS-CoV2, σε συνέχεια μετάδοσής του σε πάνω από 220 χώρες. Όλες οι κυβερνήσεις κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μία κατάσταση έκτακτης ανάγκης που συνδέθηκε και με την άνευ προηγουμένου επιβάρυνση των εθνικών συστημάτων υγείας.

Η κύρια στρατηγική που επιλέχθηκε για την αντιμετώπιση της κρίσης ήταν η κοινωνική ή σωματική αποστασιοποίηση - απομόνωση. Η Ελλάδα εφάρμοσε περιοριστικά μέτρα που υπαγόρευαν μεταξύ άλλων την παραμονή στο σπίτι, την απαγόρευση κυκλοφορίας, τον περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων σε συγκεντρώσεις, τη διακοπή της διαζώσης λειτουργίας των σχολείων, την απαγόρευση αθλητικών, πολιτιστικών κ.ά. δραστηριοτήτων, την περιορισμένη είσοδο στην Ελλάδα και υποχρεωτική περίοδο καραντίνας 14 ημερών.

Τα μέτρα αυτά αποσκοπούσαν στην προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών στη ζωή και στην υγεία, ταυτόχρονα όμως επηρέασαν και επηρεάζουν -όπου ακόμα εφαρμόζονται αρνητικά την άσκηση άλλων δικαιωμάτων.

Ο αντίκτυπος των ανωτέρω περιορισμών στα ανθρώπινα δικαιώματα έχει συζητηθεί εκτενώς επιστημονικά όπως επίσης και τα ζητήματα συνταγματικότητας ή μη των μέτρων αυτών με γνώμονα την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας. Ωστόσο, σε επίπεδο δημόσιου διαλόγου, καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας έχει δοθεί σημαντικά λιγότερη προσοχή στην άμεση επίδραση και τις τυχόν μεσομακροπρόθεσμες επιπτώσεις των περιοριστικών μέτρων στα παιδιά, δεδομένου ότι στις περισσότερες χώρες δεν έχει θεσμοθετηθεί διαδικασία εκτίμησης αποφάσεων και μέτρων στα δικαιώματα του παιδιού.

863 συμμετέχοντες

3 τομείς αξιολόγησης

Μακάρι να μην ξαναβρεθούμε στην ίδια κατάσταση, η φυσική παρουσία είναι απλά πιο αποτελεσματική.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ (CRIA) ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (CRIE) ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΣΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η υιοθέτηση της διαδικασίας εκπόνησης έκθεσης εκτίμησης των πιθανών επιδράσεων των προτεινόμενων σχεδίων νόμων, πολιτικών και άλλων διοικητικών αποφάσεων ή και δράσεων στα δικαιώματα του παιδιού, γνωστή ως Εκτίμηση της Επίδρασης στα Δικαιώματα των Παιδιών (Child Rights Impact Assessment, "CRIA"), καθώς και έκθεσης αξιολόγησης των επιδράσεων των ανωτέρω στα δικαιώματα του παιδιού, γνωστή ως Αξιολόγηση της Επίδρασης στα Δικαιώματα των Παιδιών (Child Rights Impact Evaluation, "CRIE") υποστηρίζεται από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τη UNICEF και τους Συνηγόρους για τα Δικαιώματα των Παιδιών.

Επισημαίνεται ότι η διαδικασία εξέτασης των πιθανών επιδράσεων (CRIA) λαμβάνει χώρα πριν από τη θέσπιση της απόφασης ή της δράσης (ex ante). Η Αξιολόγηση της Επίδρασης στα Δικαιώματα των Παιδιών (CRIE) εστιάζει στα αποτελέσματα που είχαν οι νομοθετικές αλλαγές, πολιτικές και άλλες διοικητικές αποφάσεις για τα παιδιά και τους νέους και λαμβάνει χώρα κατόπιν της λήψης αποφάσεων ή μέτρων (ex post).

Σε αυτό το πλαίσιο, υπό την αιγίδα του Συνηγόρου του Πολίτη και την εποπτεία και τον συντονισμό της Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε συνεργασία με το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα, διεξήχθη έρευνα με σκοπό τη σύνταξη έκθεσης για τις επιπτώσεις των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας στα δικαιώματα των παιδιών στην Ελλάδα.

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στόχος της έκθεσης αξιολόγησης για τις επιπτώσεις των περιοριστικών μέτρων COVID-19 στα Δικαιώματα του Παιδιού ήταν να απαντηθούν τα παρακάτω αλληλένδετα ερωτήματα:

- 1 Αν τα μέτρα που εφαρμόστηκαν σε σχέση με τα παιδιά ήταν κατάλληλα και απολύτως αναγκαία ή εάν υπήρχε εναλλακτικός τρόπος για την επίτευξη των ίδιων στόχων.
- 2 Ποιες ήταν οι επιπτώσεις αυτών των μέτρων στην άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών στην εκπαίδευση, στην ψυχική υγεία και στην προστασία από την ενδοοικογενειακή βία.
- 3 Εάν ελήφθησαν υπόψη τα δικαιώματα των παιδιών κατά την υιοθέτηση και εφαρμογή των μέτρων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η έρευνα βασίστηκε στην ανάλυση στοιχείων που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν ηλεκτρονικά σχετικά με τα ως άνω πεδία, καθώς και σχετικής βιβλιογραφίας, νομολογίας και νομοθεσίας με αναφορά στα μέτρα που θεσμοθετήθηκαν την περίοδο Μάρτιος 2020 - Φεβρουάριος 2021.

Τα ερωτηματολόγια απευθύνονταν σε παιδιά διαφορετικών βαθμίδων εκπαίδευσης, σε γονείς/κηδεμόνες και σε επαγγελματίες. Στη μελέτη συμμετείχαν 863 άτομα, εκ των οποίων 361 ήταν παιδιά, 56% κορίτσια και 44% αγόρια. Επιπλέον, συμμετείχαν 266 εκπαιδευτικοί, 142 γονείς και 42 επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της παιδικής προστασίας, καθώς και 52 επαγγελματίες από το χώρο της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών που μετακινούνται.

Περαιτέρω, στις επί μέρους θεματικές, αξιοποιήθηκαν τα πρακτικά και οι συστάσεις που προέκυψαν από τη διαβούλευση της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Πολίτη που εργάστηκε εντατικά στα ζητήματα των επιπτώσεων των περιοριστικών μέτρων της πανδημίας, καθώς επίσης -στο σκέλος της εξέτασης της θεματικής της εκπαίδευσης- και το πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη με τίτλο «Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών που διαβιούν σε Δομές και ΚΥΤ του Υπουργείου Μετανάστευσης & Ασύλου» που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2021.

ΒΑΣΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑ

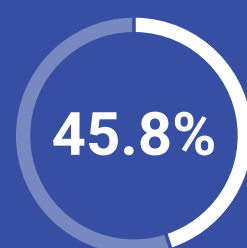
ΤΟΜΕΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

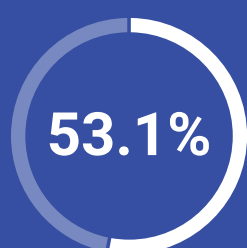
Αξίζει να σημειωθεί ότι η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών/μαθητριών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δήλωσε ότι αντιμετωπίσε προβλήματα κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στα κυριότερα προβλήματα καταγράφηκαν η έλλειψη καλής σύνδεσης στο διαδίκτυο το γεγονός ότι ο τρόπος που γινόταν το μάθημα δεν παρουσίαζε ενδιαφέρον, η εκδήλωση προβλημάτων στην εκπαιδευτική πλατφόρμα και η αδυναμία συγκέντρωσης και παρακολούθησης του μαθήματος.

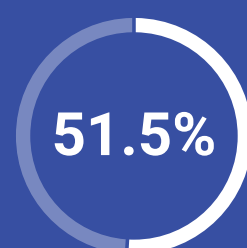
Αντιμετώπισαν προβλήματα κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

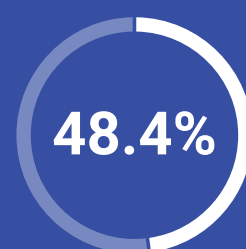
Παρουσίασαν αδυναμία συγκέντρωσης και παρακολούθησης του μαθήματος.

Είχαν έλλειψη καλής σύνδεσης στο διαδίκτυο.

Το μάθημα δεν παρουσίαζε ενδιαφέρον.

Αντιμετώπισαν προβλήματα στην εκπαιδευτική πλατφόρμα.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

- Η διδακτική ύλη και η διδασκαλία δεν προσαρμόστηκαν στις ανάγκες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, δηλαδή δεν ακολουθήθηκε συνολικά μία πιο διαδραστική, βιωματική και λιγότερο κουραστική προσέγγιση για τα παιδιά.
- Εν τέλει αποκλείστηκαν μαθήτριες και μαθητές από την εκπαίδευση, καθώς δεν είχαν την υλικοτεχνική υποδομή ή τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις για να την αξιοποιήσουν.
- Οι υφιστάμενες υποδομές σύνδεσης δεν ήταν πρόσφορες σε όλη την ελληνική επικράτεια, ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Οι εκπαιδευτικοί δεν έλαβαν την κατάλληλη υποστήριξη, προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες και τις ανάγκες που προέκυψαν από αυτές.
- Η πολύμηνη εφαρμογή αποκλειστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (για 5,5 περίπου μήνες έναντι των 7,5 μηνών της σχολικής χρονιάς) επέτεινε τις αρνητικές επιπτώσεις της κόπωσης, του αποκλεισμού αλλά και εκείνες στην ομαλή ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη μαθητριών και μαθητών που έχασαν το φυσικό χώρο κοινωνικοποίησης και έκφρασής τους.
- Η απουσία διαβούλευσης με μαθητικές κοινότητες καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του μέτρου της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, ενίσχυσε το αίσθημα αποκλεισμού των μαθητριών και μαθητών από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων που τα αφορούν, αντίθετα από τις προβλέψεις του άρθρου 12 της ΔΣΔΠ.
- Επηρεάστηκαν περισσότερο τα πιο ευάλωτα παιδιά (Ρομά, μεταναστευτικού/προσφυγικού προφίλ, με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κ.ά.).
- Ειδικά σε ό,τι αφορά την εκπαιδευτική ένταξη παιδιών που διαβιούν σε Ανοιχτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο, παρατηρήθηκε περαιτέρω αποκλεισμός από την εκπαιδευτική διαδικασία λόγω έλλειψης υλικοτεχνικού εξοπλισμού, εκπαιδευτικού προσωπικού και υποστήριξης, ενώ είχε αναφερθεί ήδη αποκλεισμός και για όσο διάστημα παρέμεναν ανοιχτά τα σχολεία λόγω διοικητικών προσκομμάτων.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΦΗΒΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η ΟΕΣ εστίασε ιδιαίτερα στο γεγονός ότι η αναστολή λειτουργίας της δια ζώσης εκπαίδευσης πρέπει να αποτελεί έσχατο μέτρο, αφού έχουν πρωτίστως εξαντληθεί όλα τα υπόλοιπα μέτρα περιορισμού διασποράς του ιού (μικρότερα τμήματα, καλύτερες συνθήκες υγιεινής εντός των σχολικών μονάδων κ.λπ.). Για το σκοπό αυτό υπογραμμίστηκε η ανάγκη εξασφάλισης μεγαλύτερου αριθμού προσωπικού για την κάλυψη των αναγκών των μαθητριών και μαθητών που αντιμετωπίζουν αυξημένες προκλήσεις, αλλά και για τη μείωση του αριθμού των παιδιών ανά τμήμα. Στο ίδιο πνεύμα τονίστηκε η σημασία των συστηματικών επιμορφώσεων των εκπαιδευτικών.

Ός προς την εξ αποστάσεως εκπαίδευση η ΟΕΣ επεσήμανε την ανάγκη υιοθέτησης μιας περισσότερο βιωματικής/παιγνιώδους και λιγότερο στείρας διδακτικής προσέγγισης, καθώς και την ανάγκη μεγαλύτερης διάδρασης μεταξύ του εκπαιδευτικού και της εικονικής τάξης. Περαιτέρω, επέμεινε ιδιαίτερα στην ανάγκη εξασφάλισης όλων των τεχνικών πόρων (wi-fi, εξοπλισμός) - που αποτελούν προϋπόθεση συμμετοχής για όλα τα παιδιά και ιδίως για τα πλέον ευάλωτα. Τέλος, υποστηρίχθηκε η άποψη, ότι σε επείγουσες συνθήκες, η έκταση της ύλης και οι εξεταστικές διαδικασίες πρέπει να προσαρμόζονται αναλόγως ώστε να μην επιβαρύνονται υπέρμετρα με άγχος οι μαθήτριες και οι μαθητές.

ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Οι γονείς/κηδεμόνες που συμμετείχαν στην έρευνα εξέφρασαν τις ανησυχίες τους σχετικά με αλλαγές στις καθημερινές συνήθειες, τη συμπεριφορά και την ψυχική υγεία των παιδιών τους. Σε ποσοστό (83.9%) συμφώνησαν ότι η ψυχολογία των παιδιών επιβαρύνθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ειδικότερα, η συντριπτική πλειονότητα των γονέων/κηδεμόνων (87.2%) ανέφερε ότι τα παιδιά τους ήταν πιο νευρικά και ανήσυχα, ενώ επίσης σε μικρότερα ποσοστά οι γονείς ανέφεραν ότι στα παιδιά τους εμφανίστηκαν συναισθηματικές μεταπτώσεις (42.4%), καθώς και ότι φαινόταν πιο κλεισμένα στον εαυτό τους (24.5%). Επίσης, μικρότερο ποσοστό γονέων (13.6%) δήλωσε ότι τα παιδιά τους παρουσίασαν δυσκολίες στον ύπνο ή και παλινδρόμηση (10.9%), δηλαδή συμπεριφορές που αντιστοιχούν σε μικρότερη ηλικία κατά τη διάρκεια ισχύος των περιοριστικών μέτρων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί ότι η πλειονότητα των γονέων (70.6%) δήλωσε πως δεν ένιωσε την ανάγκη να ζητήσει βοήθεια από ειδικούς παρά τα ανωτέρω προβλήματα, ενώ σημαντικά μικρότερο ποσοστό (25.8%) δήλωσε πως ένιωσε την ανάγκη. Ενδιαφέρον είναι επίσης, ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό (μόλις το 6,9%) των γονέων τελικά αναζήτησε βοήθεια από ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα, όπως ενδεικτικά δημόσιες υπηρεσίες ψυχικής υγείας ή ιδιώτες ψυχολόγους.

Αναφορικά με την προστασία της ψυχικής υγείας των παιδιών κατά την περίοδο της πανδημίας, η πλειονότητα των επαγγελματιών (53%) έκρινε ότι η πρόσβαση των παιδιών στα κέντρα παιδικής ψυχικής υγείας κατά τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων ήταν δυσκολότερη.

Στο ερώτημα αν η Κυβέρνηση έλαβε υπόψη, στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των μέτρων, τις πιθανές επιπτώσεις τους στην ψυχική υγεία των παιδιών, η πλειονότητα των επαγγελματιών (87.6%) κρίνει ότι η Κυβέρνηση δεν έλαβε υπόψη την ψυχική υγεία των παιδιών κατά τη λήψη των σχετικών μέτρων.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

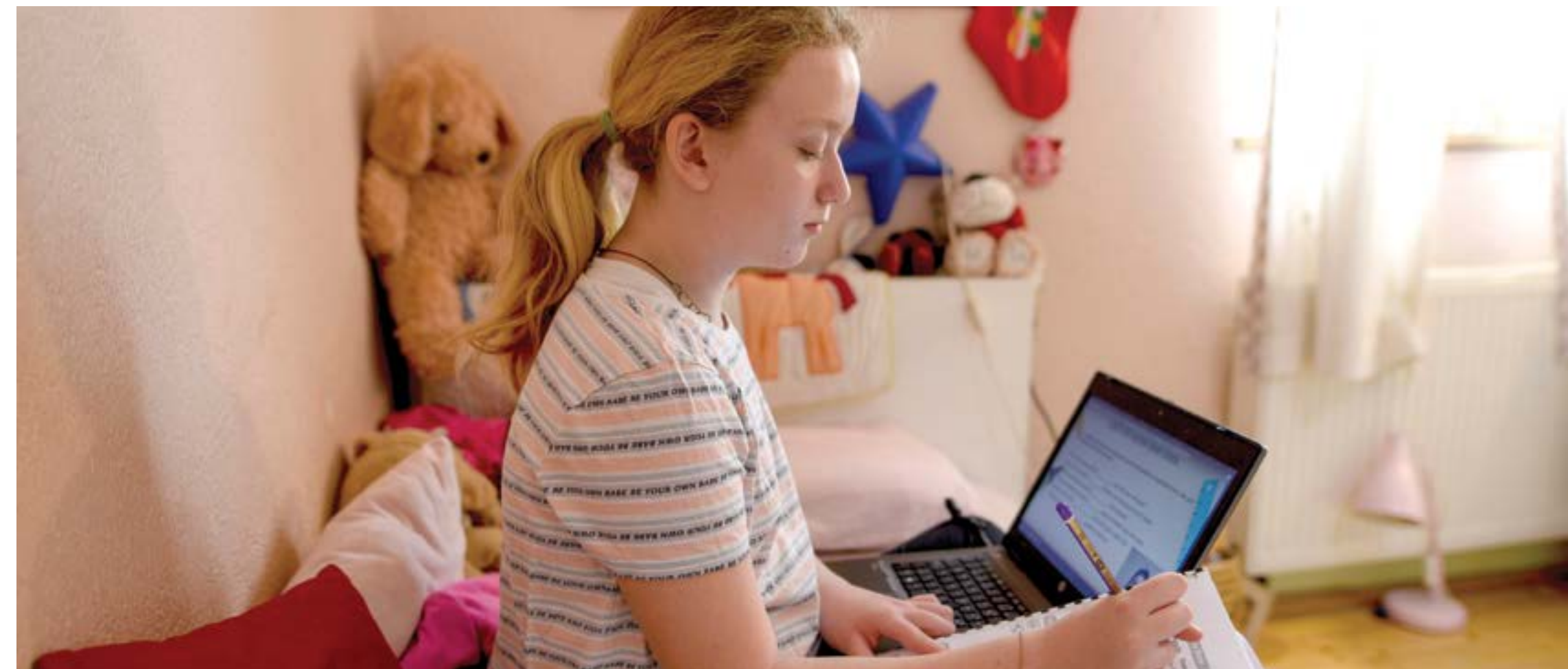
- Η έλλειψη άμεσης επαφής με φίλους/φίλες και συμμαθητές/τριες οδήγησε σε αλλαγές στη συμπεριφορά των παιδιών, τα οποία ένιωθαν περισσότερο άγχος και εκδήλωναν προβλήματα συμπεριφοράς.
- Η ψυχολογική πίεση στα παιδιά αυξήθηκε σημαντικά από την έναρξη των μέτρων της πανδημίας, ιδιαίτερα μετά το κλείσιμο των σχολείων, ενώ παράλληλα η πρόσβαση των παιδιών σε υπηρεσίες παιδικής ψυχικής υγείας κατά τη διάρκεια περιοριστικών μέτρων ήταν δυσκολότερη.
- Ειδικά οι γονείς, των οποίων η εργασία ανεστάλη κατά τη διάρκεια της πανδημίας, δήλωσαν όλοι ότι επιβαρύνθηκε η ψυχολογία του παιδιού/των παιδιών τους και δεν αποκλείεται η επιβάρυνση να σχετίζεται και με την οικονομική ανασφάλεια.
- Περίπου 9 στους 10 γονείς αναγνώρισαν ότι τα παιδιά τους αντιμετώπισαν προκλήσεις στο πεδίο της ψυχικής υγείας, όμως δεν ζήτησαν βοήθεια από ειδικούς. Αυτό αποτελεί ένα εύρημα που ενδεχομένως συνδέεται και με το φόβο του στίγματος ή την ελλιπή ενημέρωση των οικογενειών για ζητήματα ψυχικής υγείας.

53%

των επαγγελματιών έκρινε ότι η πρόσβαση των παιδιών στα κέντρα παιδικής ψυχικής υγείας ήταν δυσκολότερη.

87.6%

των επαγγελματιών έκρινε ότι η Κυβέρνηση δεν έλαβε υπόψη την ψυχική υγεία των παιδιών κατά τη λήψη των σχετικών μέτρων.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΦΗΒΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Οι έφηβοι υπογράμμισαν την ανάγκη ενίσχυσης του συστήματος παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας στη γειτονιά, με αύξηση των δομών αυτών και αντίστοιχα των επαγγελματιών. Πρότειναν επίσης την υλοποίηση εκστρατείας ευαισθητοποίησης με θέμα τις προκλήσεις ψυχικής υγείας στους ανηλίκους.

Επιπλέον, είπαν ότι θα θεωρούσαν ιδιαίτερα χρήσιμη την εισαγωγή ενός curriculum για τα θέματα ψυχικής υγείας στο σχολείο, επί του οποίου θα γίνονται συζητήσεις-εντός της σχολικής κοινότητας-και με τους γονείς με στόχο την ενημέρωση των παιδιών και την εξασφάλιση της εγρήγορσης των γονέων, αλλά και εν γένει την ευαισθητοποίηση της κοινότητας.

83.9%

των γονέων/κηδεμόνων συμφώνησαν ότι η ψυχολογία των παιδιών επιβαρύνθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

87.2%

των γονέων/κηδεμόνων παρατήρησαν ότι τα παιδιά τους ήταν πιο νευρικά και ανήσυχα.

42.2%

των γονέων/κηδεμόνων ανέφεραν ότι στα παιδιά τους εμφανίστηκαν συναισθηματικές μεταπτώσεις.

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Η πλειονότητα των επαγγελματιών (77.6%) δήλωσε ότι αντιλήφθηκε αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Σε σχέση με τους λόγους αύξησης των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, οι κύριες αιτίες που αναφέρθηκαν ήταν η κοινωνική απομόνωση από συγγενείς και φίλους (69.6%), η υποχρεωτική παραμονή στο σπίτι (67.8%), η περιορισμένη δυνατότητα των παιδιών να ζητήσουν βοήθεια και να απευθυνθούν σε κατάλληλες υπηρεσίες και δικηγόρους (66%) και το κλείσιμο σχολείων (41%).

Σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών διαχείρισης περιστατικών, η πλειονότητα των επαγγελματιών (56.9%) έκρινε ότι οι υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση-αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, κατά τη διάρκεια της πανδημίας δεν ήταν αποτελεσματικές, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό (16.6%) έκρινε ότι ήταν αποτελεσματικές.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

- Ενώ τα δεδομένα από πηγές, όπως η Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για Παιδιά SOS 1056, είναι εξαιρετικά χρήσιμα και ενδεικτικά των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας κατά των παιδιών, υπάρχει έλλειψη συγκεντρωτικών στοιχείων που να αναδεικνύουν την πραγματική έκταση και τις διαφορετικές εκδοχές του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας.
- Επισημαίνεται η αδυναμία έγκαιρης αναγνώρισης των ενδείξεων σε περιόδους αναστολής λειτουργίας των σχολείων λόγω της διακοπής της επαφής ανάμεσα σε παιδιά και επαγγελματίες (ιδίως εκπαιδευτικούς).
- Η αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας δεν οδήγησε σε αυξημένη εγρήγορση του συστήματος παιδικής προστασίας, αντίθετα αναδείχθηκε η ανεπάρκεια αλλά και η δυσκολία ανταπόκρισης των αρμόδιων υπηρεσιών κατά τη διάρκεια ισχύος των περιοριστικών μέτρων.
- Αναδείχθηκε περαιτέρω η ανάγκη ενίσχυσης των κοινωνικών υπηρεσιών, ώστε σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες να εντοπίζουν εγκαίρως τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν αυξημένες προκλήσεις.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΦΗΒΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Οι έφηβοι σύμβουλοι πρότειναν την ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων με ανθρώπινο δυναμικό και τη συστηματική εκπαίδευση των επαγγελματιών που τις στελεχώνουν. Υπογράμμισαν επίσης την ανάγκη υποχρεωτικής επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών και την καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης και ενθάρρυνσης των παιδιών μέσα στη σχολική καθημερινότητα. Περαιτέρω πρότειναν την ενδυνάμωση των παιδιών με παροχή πληροφοριών σχετικά με την κακοποίηση, από μικρή ηλικία σε γλώσσα απλή και κατανοητή, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν κακοποιητικές συμπεριφορές και να τις καταγγείλουν τα ίδια.

77.6%

των επαγγελματιών
δήλωσε ότι αντιλήφθηκε
αύξηση των περιστατικών
ενδοοικογενειακής βίας.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΦΗΒΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η ΟΕΣ πρότεινε την ενίσχυση των μαθητικών κοινοτήτων και την ενημέρωση και ενδυνάμωση των εκπροσώπων των σχολικών μονάδων, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στο ρόλο τους. Συνολικά όλο το πρόγραμμα του σχολείου θα πρέπει να ενισχύει περισσότερο τη δημοκρατική συμμετοχή και τις ανοιχτές συζητήσεις για τα προβλήματα/ανησυχίες/ζητήματα της σχολικής κοινότητας (και όχι μόνο).

Επιπλέον, προτάθηκε η δημιουργία μίας διαδικτυακής πλατφόρμας διαβούλευσης με τα παιδιά από το Υπουργείο Παιδείας, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη τους σε αποφάσεις και ζητήματα που τα αφορούν.

Η ΟΕΣ υπογράμμισε επίσης, την αξία θεσμοθέτησης της εκπροσώπησης των παιδιών και ακρόασης της γνώμης τους κατά την εισαγωγή νόμων ή λήψη αποφάσεων που τα αφορούν δια μέσω δημοτικών συμβουλίων νέων σε όλη την επικράτεια και ενός εθνικού συμβουλίου με γνωμοδοτικό ρόλο προς το κοινοβούλιο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ

- Θεσμοθέτηση της εκτίμησης της επίδρασης, καθώς και της αξιολόγησης της επίδρασης νόμων και αποφάσεων στα δικαιώματα των παιδιών (CRIA και CRIE).
- Πρόβλεψη διαδικασιών διαβούλευσης με τα παιδιά (ενδυνάμωση των παιδιών στις μαθητικές κοινότητες, σύσταση δημοτικών και εθνικών συμβουλίων νέων, δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας διαβούλευσης με τα παιδιά, η οποία να αξιοποιείται και σε συνθήκες κρίσης).
- Εκπόνηση βιώσιμων στρατηγικών για το παιδί σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο (χαρτογράφηση, στόχοι, δείκτες, μηχανισμός παρακολούθησης).
- Σύσταση ώστε σε αντίστοιχες συνθήκες στο μέλλον να εξαντλούνται τα εναλλακτικά μέτρα (λειτουργία ολιγάριθμων τμημάτων, τήρηση αποστάσεων, τήρηση μέτρων υγιεινής, περιοδική και δωρεάν διενέργεια ελέγχων ανίχνευσης του COVID 19) με στόχο την εξακολούθηση της διαζώσης λειτουργίας του σχολείου.
- Σε παρόμοιες συνθήκες στο μέλλον, προσαρμογή της διδακτέας ύλης και του τρόπου παράδοσης των μαθημάτων, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση με πιο παιγνιώδη και διαδραστικό τρόπο ευθυγραμμισμένο με τις ανάγκες που απορρέουν από τις ιδιαιτερότητες των επιμέρους ομάδων μαθητών και ανάλογα με την ηλικία αυτών.
- Ενίσχυση των υπηρεσιών πρώτης γραμμής (κοινωνικές και ψυχικής υγείας, αλλά και του συστήματος εκπαίδευσης με βιώσιμους πόρους και υιοθέτηση πρωτοκόλλων παρέμβασης των επαγγελματιών σε επείγουσες συνθήκες).
- Ευαισθητοποίηση γονέων και παιδιών αναφορικά με την ψυχική υγεία, με επιμορφώσεις και ανοιχτές συζητήσεις στις σχολικές μονάδες και εν γένει στην κοινότητα.
- Αυξημένη εγρήγορση για την αναγνώριση της κακοποίησης (ασφαλείς χώροι, μεγαλύτερη επένδυση στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις σχολικές μονάδες, συστηματική επιμόρφωση καθηγητών, ενημέρωση παιδιών κ.α.) και εισαγωγή πρωτοκόλλων αναγνώρισης και διαχείρισης.
- Ενημέρωση κατά την έναρξη εκάστου σχολικού έτους όλων των παιδιών, ως προς τους φορείς και τις υπηρεσίες, όπου μπορούν να απευθυνθούν -τηλεφωνικά ή διαδικτυακά- ζητώντας συνδρομή, αλλά και διασφάλιση και γνωστοποίηση εξ αρχής του τρόπου με τον οποίο μπορούν να επικοινωνήσουν εμπιστευτικά με τη σχολική μονάδα.
- Ενιαία διϋπηρεσιακή στατιστική αποτύπωση των καταγγελιών περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών και της εξέλιξής τους.
- Άμεση λήψη έκτακτων μέτρων ενίσχυσης των ευάλωτων οικογενειών και παιδιών λαμβάνοντας υπόψη τη διαφαινόμενη επικείμενη αύξηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Θέσπιση και λειτουργία διϋπουργικών μηχανισμών παρακολούθησης της συμμόρφωσης με τη ΔΣΔΠ.

Μια έρευνα του **Συνηγόρου του Πολίτη** σε συνεργασία
με το **Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα**

